

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΣΕΡΑΦΕΙΜ Ο Α΄ (1974-1998)

Ο αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Κυρός Σεραφείμ ο Α΄ (1974-1998), κατά κόσμον Βησσαρίων Τίκας, εγεννήθη στο Αρτεσιανό Καρδίτσης το έτος 1913 και ήταν ιός του Χρήσου και της Ευαγγελίας Τίκα. Σε ηλικία οκτώ ετών απορφάνεψε από μητέρα, γεγονός που τον οδήγησε πλησιέστερα στην τροφό Ορθόδοξη Εκκλησία.

Μετά το πέρας της φοιτήσεώς του στο Δημοτικό σχολείο της γενέτειράς του και εν συνεχεία του Γυμνασίου, εισήχθη στην ιερατική σχολή της Κορίνθου και είχε την ευκαιρία να γνωρίσει τον τότε Μητροπολίτη Κορίνθου και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Δαμασκηνό Παπανδρέου (1938, 1941-1949). Κατά το έτος 1936, κατόπιν εισαγωγικών εξετάσεων, εισήχθη στην Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από την οποία απεφοίτησε το έτος 1940.

Ήδη από το έτος 1938 εκάρη μοναχός από τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονής Πεντέλης, Αρχιμανδρίτη Χρυσόστομο Δασκαλάκη (μετέπειτα Μητροπολίτης Μεσσηνίας) και διάκονος από τον τότε Μητροπολίτη Κορίνθου Δαμασκηνό Παπανδρέου (μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών), οπότε υπηρέτησε στους ναούς του Αγίου Λουκά Πατησίων και Αγίου Παντελεήμονος Αχαρνών. Από δε του έτους 1941 υπηρετούσε στα γραφεία της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ με καμάρι και υπερηφάνεια έλεγε παντού και πάντοτε ότι πολέμησε ως αντιστασιακός εναντίον των Γερμανών κατακτητών και αργότερα υπό τον Στρατηγό Ναπολέοντα Ζέρβα ενάντια στους αντάρτες. Ο τότε Αρχιμανδρίτης Σεραφείμ ήταν ο μόνος κληρικός που εκπροσωπούσε επισήμως την Εκκλησία της Ελλάδος στους κόλπους της Εθνικής Αντιστάσεως, αφού μόνος εκείνος πολεμούσε στα βουνά τους Γερμανούς, λειτουργούσε και κοινωνούσε τους Έλληνες πατριώτες. Πύρινα ήταν τα κηρύγματά του και συγκλονιστικές οι προτροπές του προς τους Έλληνες αντιστασιακούς. Ενταγμένοι τις αντιστασιακές τάξεις του ΕΑΜ εναντίον των Γερμανών ήταν ο Ηλείας Αντώνιος και ο Σερβίων και Κοζάνης Ιωακείμ.

Ο Σεραφεΐμ ήταν μπαρουτοκαπνισμένος εκκλησιαστικός άνδρας και όχι παπάς του γραφείου, πατριώτης ακλόνητος και ρασοφόρος ακατάβλητος που είχε δύο αγάπες, Χριστό και Ελλάδα. Κινδύνεψε πολλές φορές κατά την εκτέλεση επικίνδυνων αποστολών και ετιμήθη με πλειάδα μεταλλίων, παρασήμων ανδρείας και πολλών άλλων διακρίσεων. Όλη αυτή η εθνική, εκκλησιαστική και κοινωνική δράση του ετιμήθη και ανεγνωρίσθη υπό της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος και τον Σεπτέμβριο του 1949 όταν εξελέγη Μητροπολίτης Άρτης, σε ηλικία μάλιστα μόλις 36 ετών.

Το έργο του ως Μητροπολίτη Άρτης και Ιωαννίνων

Ως Μητροπολίτης Άρτης (1941-1949) ο Σεραφεΐμ επέδειξε μοναδική και πρωτοφανή ποιμαντική, κοινωνική και εν γένει φιλανθρωπική δραστηριότητα κοινωνικής αλληλεγγύης ιδρύοντας ορφανοτροφείο, οικοτροφείο απόρων μαθητών και γηροκομείο. Η Ιερά Σύνοδος εξετίμησε το όλον πλούσιο εκκλησιαστικό έργο του και τον Μάρτιο του 1949 κατέστησε αυτόν Μητροπολίτης της Ιστορικής Μητροπόλεως Ιωαννίνων, την οποία εποίμανε επί 16 συναπτά έτη, μέχρι και το έτος 1974. Ο τότε Ιωαννίνων Σεραφεΐμ αγωνίστηκε σε ποιμαντικό, φιλανθρωπικό και κοινωνικό επίπεδο, αλλά κυρίως το όνομά του συνδέθηκε με την ίδρυση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και της εκεί Πανεπιστημιούπολεως, καθώς επίσης και με την αναδιοργάνωση και άριστη λειτουργία της Ζωσιμαίας Σχολής και της Ζωσιμαίας βιβλιοθήκης.

Το έργο του ως Αρχιεπίσκοπος Αθηνών

Ύστερα από την παραίτηση του αντικανονικού αρχιεπισκόπου της χούντας Ιερωνύμου Α΄(Κοτσώνης), η πρεσβυτέρα και κανονική ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος εξέλεξε νέο Αρχιεπίσκοπο τον από Ιωαννίνων Σεραφεΐμ (Ιανουάριος 1974).

Ως Αρχιεπίσκοπος Αθηνών ο Σεραφεΐμ έπραξε πρωτίστως όσα δήλωσε στον ενθρονιστήριο λόγο του, και συγκεκριμένα: «α) Η ανασύνταξις του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος, ούτως ώστε η Εκκλησία ημών να κινείται και να δρα ελευθέρως εν τη επιτελέσει της υψηλής αυτής, κατά το θεοϊδρυτον αυτής αποστολής, καθεστώς, β) Η αποκατάστασις, άπαξ δια παντός της κανονικής σχέσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος μετά της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Και πράγματι ο αποφασιστικός εκείνος εκκλησιαστικός άνδρας και ηγέτης αποχουντοποίησε την ιεραρχία της Ελλαδικής Εκκλησίας που λόγω της διδασκατορίας και του αντικανονικού οργανωσιακού Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου Α΄(1967-1973) είχε οδηγηθεί σε πλήρη αντικανονικότητα. Επιπλέον το 1977 εψηφίσθη ο νέος Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Ελλάδος (ν.570/1977) και κυρίως απεκατεστάθησαν οι διαταραγμένες σχέσεις της θυγατρός Εκκλησίας της Ελλάδος προς την Μητέρα Αγία Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, το μαρτυρικό Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Πολύ σπουδαία ήταν η συνεργασία και συμβολή του Αρχιεπισκόπου Σεραφεΐμ στην συνταγματική θεμελίωση (Σύνταγμα 1975) για πρώτη φορά όλων των όρων του κειμένου της Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως του 1928 περί των λεγομένων Νέων Χωρών (Ηπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Νήσοι Αρχιπελάγους) που ανήκουν στο Οικουμενικό μας Πατριαρχείο. Επί των ημερών του ως Αρχιεπισκόπου ιδρύθηκαν πολλές νέες Μητροπόλεις, αναδιοργανώθηκαν οι εκκλησιαστικοί οργανισμοί και ιδρύθηκαν πολλά φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Αντιμετώπιση των δύο μεγάλων κρίσεων με την ελληνική πολιτεία

Ο Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ στα 24 συναπτά έτη της θητείας του στον αρχιεπισκοπικό θρόνο αντιμετώπισε με επιτυχία τα διάφορα τεχνάσματα πονηρών εκκλησιαστικών ή παρεκκλησιαστικών κύκλων, καθώς και δύο μεγάλες κρίσεις, κατά την δεκαετία του 1980, με την ελληνική πολιτεία. Το 1982 η Εκκλησία της Ελλάδος συγκρούστηκε με την ελληνική πολιτεία για το ζήτημα του πολιτικού γάμου και το 1987, όταν υπουργός ήταν ο Αντώνιος Τρίτσης, για το ζήτημα της εκκλησιαστικής περιουσίας. Και στις δύο μεγάλες κρίσεις ο Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ κατάφερε να επιλυθούν τα δύο αυτά φλέγοντα ζητήματα χωρίς να πληγεί το κύρος της Εκκλησίας. Είναι μάλιστα χαρακτηριστική η άποψη που διατύπωσε, όταν ήταν στο αποκορύφωμά της η κρίση για την εκκλησιαστική περιουσία, λέγοντας ότι θα ζητούσε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο την άρση του αυτοκεφάλου και την υπαγωγή της Ελλαδικής Εκκλησίας στην Μητέρα αυτής Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως όπου ανήκε μέχρι και το 1850, εάν η ελληνική πολιτεία εφάρμοζε τον νόμο του τότε υπουργού Αντώνη Τρίτση. Ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ επί πολλά έτη ήταν πρόεδρος της Επιτροπής για τον Βορειοηπειρωτικό αγώνα. Ως αρχιεπίσκοπος είχε επισκεφθεί τα Πατριαρχεία Κωνσταντινουπόλεως, Αντιοχείας, Μόσχας, Σόφιας και Βελιγραδίου. Είχε μάλιστα την ιδιαίτερη τιμή να υποδεχθεί στην Αθήνα το Νοέμβριο του 1987, τον τότε Οικουμενικό Πατριάρχη Δημήτριο τον Α΄(1972-1991).

Στην διάρκεια της πολυετούς εθνικής και εκκλησιαστικής προσφοράς του ετιμήθη με μετάλλια, παράσημα και πανεπιστημιακές διακρίσεις. Το 1997 για τα εξήντα έτη της προσφοράς του στην Εκκλησία ετιμήθη με τον μεγάλόσταυρο του Τάγματος της Τιμής.

Ο Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ εκοιμήθη στις 10 Απριλίου του 1998 και μέχρι σήμερα έχει καταγραφεί στις σελίδες της νεώτερης Εκκλησιαστικής Ιστορίας ως ο μακροβιότερος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών.